

El Pakistan, un estat artificial creat el 1947 com a solució a les aspiracions dels musulmans del subcontinent indi, de vida enterbolida per la rivalitat amb l'Índia i la repetida intervenció de l'exèrcit, ara és sospitós de ser bressol i terra de provisió dels jihadistes internacionals. L'estat musulmà més poblat de la terra, però, és una amalgama de pobles i cultures amb la religió com a únic nexa d'unió. Des de les seves madrasses s'exhorta la 'jihad' contra el nord-americà infidel i el musulmà impiu, mentre, alhora, l'elit militar dirigent confia a mantenir el poder aliada dels Estats Units i Europa.

Entre Occident i la 'jihad'

Tres dels quatre activistes suïcides que sembraren Londres de cadàvers el passat 7 de juliol eren d'origen pakistanès. De seguida, en contestació a les demandes de nord-americans i britànics, el govern del general Pervez Musharraf procedí a fer detencions indiscriminades per calmar els ànims dels seus aliats i, més recentment, prohibir l'entrada d'estrangers per estudiar a les seves madrasses (escoles alcoràniques), bressol entre d'altres dels combatents talibans (*talibân*, plural de la veu àrab *tâlib*), els estudiants d'Afganistan.

Shahzad Tanveer, Mohammed Siddique Khan i Hasib Hussain eren tres britànics de pares pakistanesos que s'immolaren en nom de la "causa de Déu", la *jihad*, provocaren el terror a la capital britànica i acabaren amb la vida de més de mig centenar de persones anònimes que tingueren el mal fat de creuar-se en llurs camins. Shahzad Tanveer i Mohammed Siddique Khan, de vint-i-dos i trenta anys, viatjaren al país dels seus ancestres el juliol del 2004, Hasib Hussain ho féu a través de l'Àrab Saudita. Allí esdevingueren mujahidins. No són, tanmateix, els primers jihadistes amb passaport britànic, però sí els qui han colpejat amb més duresa el cor del Regne Unit. Un altre destacat islamista britànic d'origen pakistanès és Omar Sheikh, un home de classe mitjana-alta i que havia arribat a estudiar a la London School of Economics. Escandalitzat per les matances de musulmans

a Bòsnia i després d'haver passat per algunes ONG islàmiques s'enrolà també en la *jihad*. Especialitzat en segrestos, actualment es troba en presó al Pakistan per l'assassinat del periodista nord-americà del *Wall Street Journal* Daniel Pearl l'any 2002.

L'islam a l'Índia. L'Islam arribà a l'Índia amb els conqueridors musulmans del segle XIII. El 1206 el soldà de Ghor, Muhammad, conquerí Delhi, que esdevingué la seva capital, i inicià la penetració islàmica al subcontinent. El budisme indi fou anorreat, i els hindús, convertits en tributaris. El 1526, el Gran Mogol –també musulmà– s'establí a l'Índia i perdurà fins al 1857, quan els britànics destronaren el darrer sobirà musulmà de Delhi, Xahadur Xan II.

Pervaz Musharraf,
actual president del Pakistan.

Els musulmans, que durant segles havien estat l'elit dominant al país, perderen el poder polític i esdevingueren minoria enfront de la majoria hindú. A la ciutat de Deoband, al nord de Delhi, sorgí el moviment deobandí el 1867, com a expressió de reafirmació islàmica davant una societat que majoritàriament no s'hi proclamava. Així, els deobandins procuraven la formació d'ulemes (doctors en llei islàmica) per emetre fàtues (opinions jurídiques autoritzades) que marquessin les pautes de comportament dels musulmans indis des d'una concepció rigorista, puritana i conservadora. Establerts fonamentalment en tot el nord-est de l'Índia, els deobandins hi crearen una xarxa d'escoles on podien educar als fills de famílies tradicionals de pocs recursos o que preferien l'ensenyament estrictament religiós. Alhora, els seus ulemes emetien fàtues contínuament i intentaven pressionar el poder colonial perquè els preceptes islàmics fossin inclosos a la legislació.

Paral·lelament, en la primera meitat del segle XX aparegué la figura d'Abul-A'la Mawdudi (1903-79), pare de l'islamisme pakistanès, ideòleg que tractà d'adaptar l'islam a la nova situació política derivada de l'aparició d'estats independents laics. Mawdudi exhibia una prosa directa i concisa, en urdú, i no el llenguatge fosc dels ulemes, i vet ací una de les causes del seu èxit. A més, predicava la constitució d'un estat islàmic que abracés tota l'Índia i criticava el nacionalisme, que considerava impiu. Mawdudi transformà la religió en ideari de lluita política i fundà el partit Jama'at-e Islami el 1941, que concebia com a avantguarda per assolir l'estat islàmic. Les idees de Mawdudi enllacen amb les de l'egipci Sayyid Qotb i els Germans Musulmans, però aquest últim va més enllà i predica la destrucció dels estats impius musulmans.

El 1947, Gran Bretanya perdé la seva joia més preuada. L'Índia s'independentzà, però els violents avalots entre musulmans i hindús acabaren amb la divisió del territori en dos estats antagonics, la Unió Índia i el Pakistan, nascut de la fusió de les regions de Sindh, Balutxistan, Panjab, el nord-est del Caixmir i Bengala (l'actual Bangladesh, independent des del 1971). Els dos estats, doncs, cimentaren llur independència

sobre la pertinença religiosa majoritària de llurs respectives poblacions. I, inevitablement, importants contingents de persones foren desplaçades a un o altre costat de la frontera comuna. Aquests són els mohajirs, com l'actual president del Pakistan Pervaz Musharraf, descendent de refugiats de la regió de Delhi. L'urdú, llengua de cultura dels musulmans de Delhi, esdevingué llengua nacional del Pakistan, tot i que no era pròpia de cap de les ètnies de les regions on s'assentà el nou estat. Tanmateix, l'urdú, una llengua derivada del sànscrit, com l'hindi, però que s'escriu en caràcters àrabs i amb moltes aportacions lèxiques de l'àrab, el persa i el turc, es convertí en símbol identitari del nacionalisme pakistanès, en oposició a l'hindi adoptat per la Unió Índia, pràc-

ticament la mateixa llengua però amb grafia diferent. Els promotors del nou estat pretenien, amb Mohammed Ali Jinnah –el pare de la nació– al capdavant, construir l'estat dels musulmans de l'Índia, amb institucions imitades del model britànic, però la confessionalitat del règim acabà per dotar-lo de tints clarament islamistes, quasi una república islàmica.

L'islamisme polític. Efectivament, un estat bastit únicament sobre criteris religiosos tenia el risc de ser absorbit per la confessió majoritària, en aquest cas la sunnita, que discrimina clarament els musulmans xiïtes. També, restava pendent la qüestió del Caixmir sud-oriental, que havia romàs en la Unió Índia, una regió de majoria musulmana que la voluntat del seu rajà hindú mantingué sota el control de No-

Imatge gravada dels quatre activistes suicides que prepararen l'atemptat a Londres el passat 7 de juliol. Tres eren pakistanesos.

va Delhi. Des de la fundació del Pakistan, diversos partits confessionals es disputaven l'hegemonia al nou estat i pressionaven per islamitzar l'estat. A més de la Jama'at-e Islami de Mawdudi, es constituïren dos partits d'ulemes, cas únic en el món islàmic de formacions polítiques que vetllen per aquest grup social i professional. Aquests eren el Jami'at-i Ulama-i Islam (JUI), és a dir, la "Germandat dels Ulemes de l'Islam", d'ideologia relacionada amb el moviment deobandí —que temps a venir donaria lloc als talibans— citat més amunt i amb elements del wahabisme saudita, i el Jami'at-i Ulama-i Pakistan (JUP) o "Germandat dels Ulemes de Pakistan", on militaven els ulemes més tolerants amb l'espiritualitat popular i el culte als sants.

Tanmateix, els militars del nou estat i les elits occidentalitzades no estaven d'antuvi per convertir el Pakistan en una república islàmica, i durant les dues primeres dècades del nou estat intentaren minimitzar la influència islamista en la societat pakistanesa i en l'aparell de l'estat. Però el Pakistan justificava la seva existència pel fet religiós,

ja que no hi havia altra cosa que unira patans o paixtuns amb sindhis, panjabis i balutxins. Així doncs, la identitat nacional, en ser directament tributària del fet religiós, comportà el manteniment de l'islamisme polític i que aquest, finalment, malgrat els sectors de la societat més occidentalitzats i que capitalitzaren l'assumpció de la independència, subsistís contra vent i marea, prohibicions i repressions, al contrari que en altres regions del món islàmic, on acabaren desmantellades pel poder polític.

El president Zulfikar Ali Bhutto.

En contrast amb l'Índia, el Pakistan ha patit períodes prolongats de dictadura militar, el primer el 1958, quan fou declarada la llei marcial i els partits polítics foren abolits. L'artífex del cop d'estat, el general Ayub Khan, se'n proclamà president el 1960. Fou reemplaçat el 1969 pel comandant en cap de l'exèrcit, general Agha Muhammad Yahya Khan, que no acceptà les demandes d'autonomia dels bengalís, que provocaren la insurrecció del 1971 i la intervenció de l'exèrcit indi al costat

dels secessionistes de Bangladesh. A la derrota seguí el govern de Zulfikar Ali Bhutto, que guanyà les eleccions. Com a l'Orient Mitjà després de la derrota de la coalició àrab contra Israel del 1967, que comportà el declivi del president egipci Nasser i a la llarga del nacionalisme àrab, la derrota pakistanesa de 1971 significà la fi política de l'elit que havia fundat el país, però, contràriament a l'Egipte de Nasser, al Pakistan penetrà ara amb força l'ideari socialista.

Zulfikar Ali Bhutto, tot i que de família benestant, encapçalava el Partit del Poble Pakistanès, amb el suport de les classes humils del camp i la ciutat. L'ideal del partit era "socialisme, islam i democràcia". Bhutto emprengué una política de nacionalitzacions acompanyada d'una qüestionada reforma agrària, però fracassà i s'enfrontà amb l'islamisme agrupat entorn de l'Aliança Nacional Pakistanesa, dominada pel partit de Mawdudi. L'Aliança propugnava la instauració d'un estat islàmic regit per la xària —la llei islàmica— i prometia "l'ordre del Profeta". Bhutto replicà amb substitució del mot socialis-

A partir del 1979, el Pakistan evolucionà cap a una dictadura islamista, amb un codi penal amb càstigs corporals

Benazir Bhutto, exministra pakistanesa i primera dona política que encapçalava un país islamista (1988). Repeti victòria electoral el 1993.

me per "l'igualitarisme del Profeta"; guanyà les eleccions del 1977, però les sospites de manipulació dels resultats enterboliren la seva gestió, cada cop més inclinada vers l'islamisme. Prohibí l'alcohol, les curses hípiques, els clubs nocturns i anuncià l'aplicació de la xària en sis mesos, però el juliol del 1977 fou derrocat pel cop d'estat del general Zia ul-Haq. Dos anys més tard, l'abril del 1979, Bhutto, el president que havia intentat conciliar socialisme amb islamisme, fou executat a la força per ordre expressa de Zia.

La dictadura de Zia ul-Haq. Zia ul-Haq no dubtà a apel·lar a l'islamisme per justificar el seu accés violent al poder. Admirador de Mawdudi, Zia inicià una progressiva islamització de l'aparell de l'estat. Abans, però, hagué de convèncer dels seus propòsits la *intelligentsia* islàmica. No li resultà difícil, i la Jama'at-e Islami de Mawdudi es convertí en el pilar ideològic del nou règim. L'ascens de Mawdudi i els seus proporcionà a Zia un hàlit de legitimitat entre la classe mitjana pietosa, identificada en aquell moment amb el partit de

Mawdudi. Altrament, Zia es beneficià de la prosperitat generada pels diners que afluen dels emigrats als països del Golf i des del 1979 dels capitals nord-americans i saudites que havien de finançar la *jihad* afganesa. Així, Zia, amb l'ajut dels Estats Units, aconseguí afermar el seu poder i, alhora, neutralitzar les tendències socialitzants que impregnaven també la societat pakistanesa.

Així, sobretot des del 1979, el Pakistan evolucionà cap a una dictadura islamista, amb revisió de les lleis per adaptar-les a la xària, introducció d'un codi penal islàmic amb aparició de càstigs corporals (hudud o ablació de membres, lapidació de les dones convictes d'adulteri, flagel·lació dels bevedors d'alcohol, etc.), islamització de l'ensenyament i també de l'economia, condicionada a les pautes marcades per la xària. Zia, tanmateix, procurà que les decisions dels tribunals islàmics no escapessin del control de la dictadura militar i, sobretot, que no alteressin la jerarquia social heretada de la independència. És a dir, concebí un islamisme instaurat de dalt a baix, respectuós amb l'estat, però mancat de les reivindicacions

de justícia social que caracteritzava el moviment en altres àrees geogràfiques.

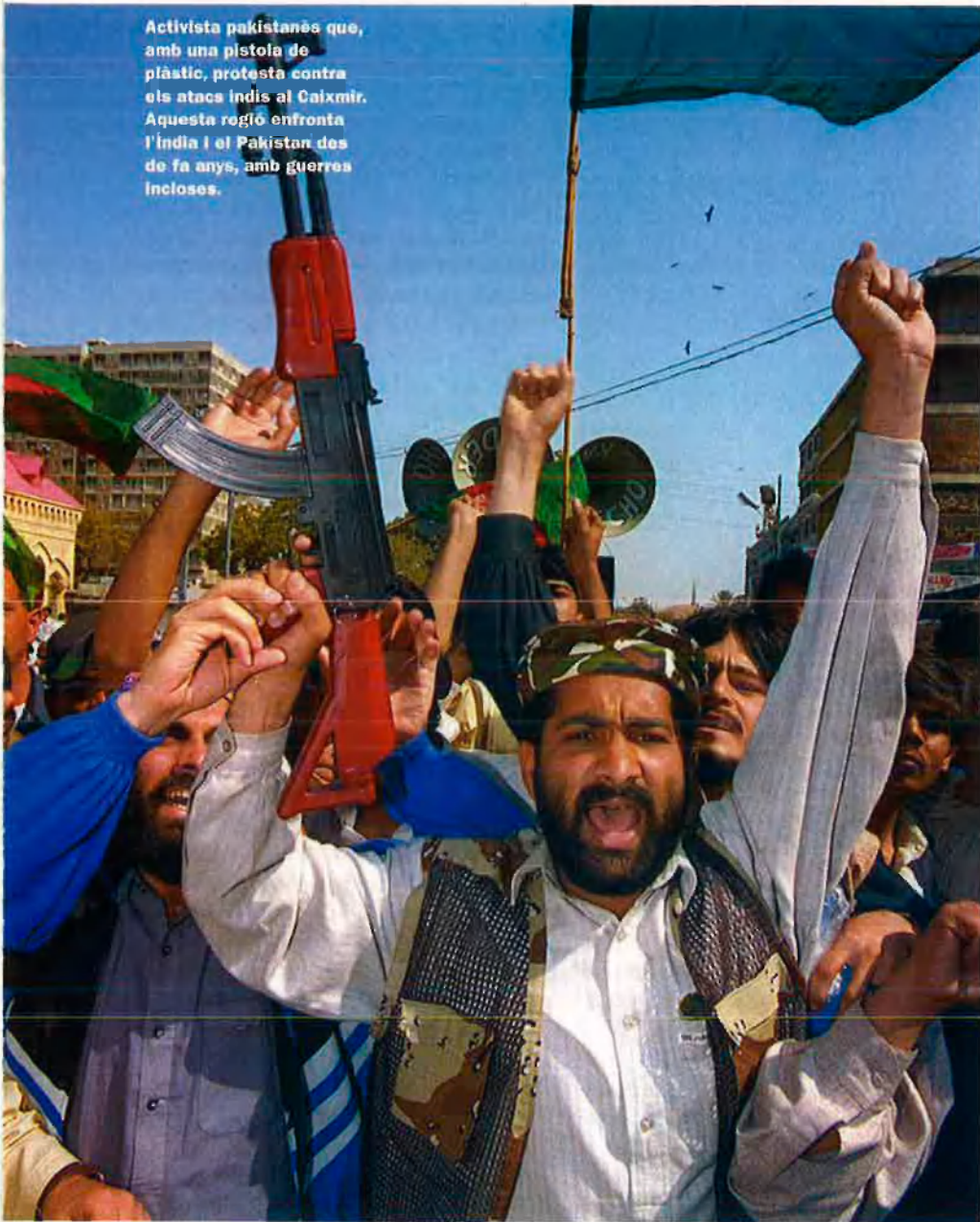
El compromís social del règim s'estructurà a partir de l'almoïna –zakat– institucionalitzada, la qual cosa no estava exempta de la voluntat de Zia i el seu gabinet de controlar tots els aspectes de l'espiritualitat suspectes de commoure l'ordre establert. Així, el règim establí la zakat a partir de deduccions obligatòries del 2,5% dels dipòsits bancaris, que gravava les classes mitjanes i altes urbanes, les úniques capaces de generar estalvi, que no pas la majoria dels pakistanesos. Però l'aplicació de la zakat patí diverses vicissituds, entre altres l'oposició de la minoria xiïta, que considerava que ja feia ús de l'almoïna per pagar els seus aiatol·làs. Els xiïtes pakistanesos, el 20% de la població del país, s'oposaren a les pretensions estatals de control de la zakat i finalment Zia féu marxa enrere, eximint els xiïtes del pagament de l'impost, la qual cosa no agradà els sunnites radicals.

I és que les rivalitats entre sunnites i xiïtes i l'odi interconfessional continuà fustigant la vida pakistanesa, i més encara quan al llarg de la dècada dels vuitanta es plantejà la dicotomia entre l'Iran de Khomeini i el wahabisme saudita. Al Pakistan es desenvoluparen grups armats d'una i altra confessió: Sipah-e Sahaba (Exèrcit dels Companys del Profeta) sunnita i Sipah-e Mohammed (Exèrcit de Mahoma) xiïta, autors d'atemptats contra persones i béns de la confessió contrària.

Els diners de la zakat serviren per finançar les escoles religioses tradicionals, les anomenades "dini madrasses", repartides al llarg i ample del país i controlades majoritàriament per la ideologia deobandina –més d'un miler entre 1979 i 1984– i que tingueren una expansió considerable durant la dècada dels vuitanta. La madrassa garantia un sostre i accés a l'educació als segments més humils de la societat, però les madrasses impartien un ensenyament religiós de tipus tradicionalista, molt rigorós i que proporcionava una visió del món de les mateixes característiques, esdevenint bressol del futur moviment dels talibans afganesos.

Les madrasses, tanmateix, tot i la intromissió del poder polític, optaren per funcionar de manera autònoma i gene-

Activista pakistanès que, amb una pistola de plàstic, protesta contra els atacs indis al Caixmir. Aquesta regió enfronta l'Índia i el Pakistan des de fa anys, amb guerres incloses.

La reivindicació del territori pel Pakistan ha provocat ja dues guerres amb l'Índia, el 1948 i el 1965

rar els propis recursos, de manera que llur independència no depengués de la voluntat d'un general. A la llarga, això permeté a les madrasses guardar distàncies amb Zia i successors. En contrast, el moviment de Mawdudi caigué sota el control de Zia i no sabé marcar diferències amb el dictador, la qual cosa comportà la seva decadència un cop desaparegut Zia. Dictadura implacable,

Zia ul-Haq havia reprimat durament els sectors democràtics de la societat pakistanesa. Finalment, un atemptat l'agost del 1988 acabà amb la vida del general colpista. L'oposició, encapçalada per la filla de Bhutto, Benazir, guanyà les eleccions, les primeres en un país islàmic en què el primer ministre és una dona. El canvi de règim, però, no significà un gir ideològic i les conseqüències

de la islamització propugnada per Zia es deixaren notar en els anys següents, completament afectats per la guerra al veí Afganistan.

Benazir Bhutto. Benazir Bhutto, la primera dona que accedia a la presidència d'un país islàmic, no pogué desembarassar-se de la influència islamista. El Partit del Poble Pakistanès s'enfrontà amb l'aliança de la Lliga Musulmana, encapçalada per Nawaz Sharif, hereu espiritual de Zia, que s'havia aliat amb els mawdudistes i els partits dels ulemes. Benazir aconseguí de nou la victòria el 1993 gràcies a l'ajut de la facció deobandina del JUI encapçalada per Maulana Fazluz Rahman, que fou nomenat president de la Comissió d'Afers Exteriors del Parlament.

El febrer del 1989 l'exèrcit soviètic abandonava definitivament l'Afganistan. Per als Estats Units, la guerra, doncs, havia acabat. No era, tanmateix, així, i Benazir Bhutto no simpatitzava amb el corrent islamista que havia justificat la dictadura de Zia, el Jama'at-e-Islami de Mawdudi ni el seu apèndix afganès, el Hezb-e Islami de Hekmatyar. Mohammed Najibullah, el líder comunista afganès, continuà a Kabul fins al 1992, substituït per una coalició desestructurada dels partits i líders tribals que havien protagonitzat la *jihad* contra els soviètics. L'ajut dels Estats Units i de les petromonarquies del Golf s'havia canalitzat a través dels grups de Hekmatyar i Abd ar-Rabb Sayyaf, ara considerats persones no grates pels nord-americans, mentre el tadjik Masud romania al nord. Hekmatyar, amo de Kabul, havia establert un estat filosauadí i client del Pakistan, malgrat que Benazir, que era particularment hostil a l'aliat afganès de Zia i Mawdudi. La invasió de Kuwait capgirà la situació, car Hekmatyar donà suport als iraquians i s'enemistà amb els saudites. La situació, doncs, presagiava un canvi d'escenari polític. L'espurna fou la captura d'un comboi de camions pakistanès que es dirigia a Turkmenistan a través del sud-oest afganès. Capturat per un comandant local, fou alliberat per un contingent de talibans afganesos arribats de les madrasses situades a les regions fronteres pakistaneses. Havien nascut els Taliban, que conqueriren Kabul el 1996 proclamant l'Emirat Islàmic de

LES LLENGÜES DEL PAKISTAN

El Pakistan nasqué el 1947 sobre la base del nacionalisme musulmà indi. El territori resultant de la partició de l'Índia és un mosaic de llengües i d'ètnies. Vet ací la relació de les llengües que avui dia es parlen al Pakistan amb el nombre de parlants.

	Parlants
Aer	200 aproximadament
Anglès	Oficial de l'estat
Badeixi	3.000 aproximadament
Bagri	200.000
Balotxi de l'est	1.800.000
Balotxi del sud	2.800.000
Balotxi de l'oest	1.120.000
Balti	270.000
Bateri	28.300
Bhaya	1.000
Brahul	2.000.000
Buruixaski	88.000
Calxmiri	105.000
Dameli	5.000
Dehwari	13.000
Dhatki	132.000
Domaaki	500 aproximadament
Falura	8.600
Farsi (persa)	1.000.000
Gawar-Bati	1.500
Ghera	10.000
Goarla	25.500
Gowro	200 aproximadament

	Parlants
Gurajati	Sense dades
Gujari	300.000
Gurgula	35.500
Hazaragi	157.000
Hindko del Nord	1.900.000
Hindko del Sud	625.000
Jadgali	100.000
Jandavra	5.000
Kabutra	1.000 aproximadament
Katxki	50.000
Kalami	40.000
Kalixa	5.000
Kalkoti	4.000
Kamviri	2.000 aproximadament
Kati	5.000
Khetrani	4.000
Khovar	223.000
Kohistani (Indus)	220.000
Koli (Katli)	170.000
Koli (Parkari)	250.000
Koli (Wadyara)	175.000
Lasi	15.000
Loarki	20.000

Llengua	Parlants
Marwari	220.000
Od	50.000
Ormuri	2.000 aproximadament
Pahari-Potwari	49.500
Paixtú (pañá) central	8.000.000
Paixtú del nord	9.600.000
Paixtú del sud	1.400.000
Panjabi	60.650.000
Sansi	16.200
Savi	Sense dades
Saralqui	14.000.000
Sindi	18.500.000
Sindi Bhi	56.500
Torwali	60.000
Txilisso	3.000
Ulxajó	2.000 aproximadament
Urdú	10.800.000 (llengua oficial)
Vaghri	10.000
Wakhi	9.100
Waneci	95.000
Xina	300.000
Xina (kohistani)	200.000
Yidgha	6.200

l'Afganistan, que comptà amb el reconeixement del govern de Bena-zir.

Al marge del suport als Taliban, Benazir s'esforçà per modernitzar el país, però la corrupció endèmica que sotragava l'estat pakistanès provocà la dimissió de Benazir el novembre del 1996. Nawaz Sharif, el líder islamista, accedí al poder tot coincidint amb una nova etapa de discòrdia amb l'Índia a causa de les proves nuclears del maig de 1998, contestades pel Pakistan dues setmanes després, quan detonà cinc enginyers nuclears al sud-oest de Balutxistan. A la condemna internacional seguien sancions econòmiques. Precisament, al·legant la pèssima situació econòmica, el general Pervez Musharraf prengué el poder l'octubre del 1999.

La guerra del Caixmir. Conflicte endèmic que enfronta el Pakistan i l'Índia, té el seu origen en la decisió del maharaja hindú d'unir la regió a la Unió Índia tot i que la població és majoritàriament musulmana. La reivindicació del territori pel Pakistan ha provocat ja dues guerres amb l'Índia, el 1948 i el 1965, i des del 1989 la intervenció directa dels jihadistes de l'Afganistan. Durant els anys noranta, 24 grups, entre pakistanesos i caixmirians, combateren al Caixmir contra l'exèrcit indi. La guerra de Caixmir ha estat la via d'infiltració dels combatents àrabs d'Al-Qaida, l'organització fundada per Abd Al·la Azzam i capitalitzada pel milionari saudita Bin La-

den, al Pakistan. El 2003 s'anuncià un cessament de les hostilitats, no del tot acomplerta, que s'ha tornat a plantejar el 8 d'agost, encara que sobre la base (com es pot comprovar en premsa pa-

kistanesa: *Daily Times, The Nation*), pels combatents islàmics, del dret de secessió de l'Índia del territori.

David Garrido

17a Setmana Internacional de la Música

SETMANA JOVE

Dijous 18 > 21:00 h.
CARMEN PAULA ROMERO, soprano
FRANCISCO CHOLBI, piano

Divendres 19 > 21:00 h.
SAMUEL MUÑOZ, Flauta
JOSÉ GUEROLA, Guitarra

SETMANA INTERNACIONAL

Dissabte 20 > 22:00 h.
GUILLERMO GONZÁLEZ, piano
Suite Iberia, Albéniz

Diumenge 21 > 21:00 h.
CZECH CHAMBER ORQUESTRA MARTINÚ
Obres de H. Purcell, Stamiz, J.S. Bach, B. Marcello,
Karen Kholout, A. Vivaldi

Dimarts, 23 > 21:00 h.
SVETLANA BASSOVA, Soprano
RICARDO ESTRADA, piano

Dimecres, 24 > 21:00 h.
NEOCANTES
La Musica de "El Oujote"

Dijous, 25 > 21:00 h.
QUINTETO ESPAÑOL
Obres de Brahms i Schumann.

ESGLÉSIA DE SANT ANTONI - DÈNIA
Venda d'entrades a partir de l'1 d'agost a l'
Turístic-info Dènia - Servicam 902444300
www.cam.es

DEL 18 AL 25 D'AGOST

Dènia

2005

© PEPE FAUS

AJUNTAMENT DE DÈNIA
DELEGACIÓ DE CULTURA

CONSERVATORI DE MÚSICA
TENOR CORBIS - DÈNIA
GABRIEL VILCHEVA

CONSELLER DE CULTURA I TURISME